SAYI IV (2018)

H. KILINÇ (Çev.), *Pero Tafur Seyahatnamesi* (9 Mayıs 1437 - 22 Mayıs 1438). İstanbul 2016. Kitap Yayınevi, 198 sayfa. ISBN: 9786051051543

Ülkü Nur POLAT

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı III: Ocak-Aralık 2018) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır. Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Ü. N. Polat, *Pero Tafur Seyahatnamesi* (9 Mayıs 1437 - 22 Mayıs 1438). Çeviren: H. Kılınç, *Libri* IV (2018) 85-89. DOI: 10.20480/lbr.2018017

Geliş Tarihi: 16.01.2018 | Kabul Tarihi: 22.01.2018
Elektronik Yayın Tarihi: 25.01.2018

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

**H. KILINÇ (Çev.), *Pero Tafur Seyahatnamesi* (9 Mayıs 1437 - 22 Mayıs 1438). İstanbul 2016. Kitap Yayınevi, 198 sayfa.
ISBN: 97860510515436**

Ülkü Nur POLAT*

Doğu Akdeniz tarihi açısından önem arz eden eser, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Araştırma Görevlisi Hakan Kılınç tarafından çevirisi yapılarak Türkçeye kazandırılmıştır. Özgün adı *Andanças E Viajes De Petro Diversas Partes Del Mundo Avodos* olan Pero Tafur Seyahatnamesi Kısaltmalar (7), Haritalar (8), Önsöz (5-10) kısımlarıyla başlamaktadır. Akabinde, çevirmen tarafından seyahatname hakkında bilgi verilen birinci bölüm, *Pero Tafur ve Seyahatnamesi* (11-54) başlığına sahiptir. İkinci bölümse *Andanças E Viajes* (Doğu Seyahati) (55-178) adı altındadır. Eser, *Kaynakça* (182-189) ve de *Dizin* (190-198) kısımlarıyla tamamlanmaktadır. Çalışma, 2016 yılında Kitap Yayınevi tarafından basılmıştır.

Çevirmen, kitabın Önsöz (9-10) kısmında çalışmanın, kendisinin *Annales* ekolünden aldığı ilhamla, Pero Tafur'un Doğu seyahatini ve bu seyahati anlatan seyahatnamenin Doğu Akdeniz ve Karadeniz çevresini konu edindiğini ve Doğu Akdeniz tarihinin aydınlatılmasına katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

Kitabın Birinci Bölümü *Pero Tafur ve Seyahatnamesi* (11-54) başlığını taşımaktadır. Birinci bölüm çevirmen tarafından kaleme alınmış olup, Pero Tafur'un hayatı hakkında farklı kaynakların taranması sonucunda ulaşılmış bilgileri ve çelişkileri ortaya koymaktadır. Pero Tafur'un 1436-1439 tarihleri arasında Doğu Akdeniz ve Orta Avrupa'yı kapsayan gezisini anlattığı seyahatnamesi, tek nüsha olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Kendisinin seyahatini

* MA., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Yeni ve Yakın-çağ Anabilim Dalı, Antalya. ulkunurpolatt@gmail.com | 0000-0001-8076-274X

gerçekleştirildiği devir, batıda Roma'nın, doğuda Doğu Roma'nın ve Memluk miraslarının Akdeniz'in yeni aktörlerine devredildiği Ortaçağın en kritik devrini oluşturan zaman dilimine denk düşmektedir. Pero Tafur, Osmanlı Devleti'nin genişlediği, Venedik ve Ceneviz'in de nüfuzunun arttığı Akdeniz ortamında, üç yıl sürecek olan Doğu Akdeniz, Karadeniz ve Orta Avrupa seyahatine çıktı.

Pero Tafur'un Doğu Akdeniz, Karadeniz Seyahati, Seyahat Güzergâhı ve Güzergâhı Üzerinde Bulunan Ülkeler ve Halklar Hakkındaki İzlenimleri (19-20) adlı alt başlık, seyahatname yazarının İtalya, Kutsal Topraklar, Mısır, Kıbrıs, Adalar, Doğu Roma ve Osmanlı toprakları ile Karadeniz seyahatlerini kapsamaktadır. Diğer alt başlık, seyyahın gezdiği yerlerin genel bir değerlendirmesini içermektedir. *Eserin Tercümesinde Takip Edilen Yöntem* (51-53) adlı alt başlık ise çalışmada takip edilen tercüme yöntemi hakkında bilgi verirken aynı zamanda çevirideki imla hatalarını içermekte ve bazı olayları, aslına sadık kalmak suretiyle karşılaştırmaktadır.

Takdim Bölümü (57-58) başlığında seyyah, eserini Senyör Don Fernando de Guzman'a ithaf etmekte ve seyahatnamesini yazma nedeni üzerinde durmaktadır.

İkinci Bölüm *Doğu Seyahati/Andanças E Viajes* (59-181) başlığına sahiptir. Bölümün, *San Lucar De Barrameda'dan İtalya'ya Seyahat* (59-64) adlı alt başlığında seyyah, Cebelitarık Boğazı dönüşünden sonra Cadiz Limanı'ndan ayrılarak Doğu Akdeniz'e doğru yol alma sürecini aktarmaktadır. Akabinde, kıyı şeridi boyunca takip ettikleri güzergâhtaki adalar hakkında bilgiler vermektedir. *İtalyan Şehirleri* (64-70) adlı diğer alt başlıkta seyyah, Akdeniz'deki önemli liman kentlerinde kaldığı süre boyunca sahip olduğu gözlemlerini aktarmaktadır. İnançlı bir Hristiyan olan Tafur, Kudüs yolculuğuna çıkmadan evvel Bologna şehrinde bulunan Papa'dan izin istemek amacıyla kendisini ziyarete gider ve Mayıs ayına kadar Hristiyan ülkelerini gezmeye karar verir. *Roma'nın Antikçağ Yapıları* (70-79) alt başlığında "şehir gördüğü büyük zulümlere, prensler arasındaki ihtilafların beraberinde getirdiği çöküşe, kudretli kralların şehre karşı girdiği savaşı ve getirdiği yıkımlara ve içinde her şeyin tükendiği zamanın kadimliğine karşın görmek isteyene, bir zamanlar ne kadar görkemli olduğunu gösterir" ifadesiyle seyyah, Roma'nın o dönemki durumunu özetlemektedir. *Roma'dan Venedik'e* (79-82) adlı alt başlıkta tica-

ret şehri olan Venedik'e, farklı ülkelerden sürekli gemiler geldiğine değinilmekte, bu nedenle "eğer bir kimse bir yerden haber almak istiyorsa sadece gemileri soruşturması yeterlidir" ifadesine yer verilmektedir.

Venedik'ten Yafa'ya (82-88) adlı alt başlıkta, Venedik idaresindeki adalardan bahsedilmektedir. Rodos Adası'ndaki Kudüs Şövalyeleri ve bunların seçilme şekillerine de dikkat çekilmektedir. *Kutsal Topraklar* (88-96) adlı alt başlıkta Hristiyanların Haç vazifelerini nasıl yerine getirdikleri ve bu vazifeleri sırasında nereleri ziyaret ettikleri hakkında bilgi verilmektedir. Kendisi de Haç vazifesini tamamlayan seyyah, Kıbrıs'a doğru yola çıkar.

Kutsal Topraklardan Kıbrıs'a (96-100) adlı alt başlıkta seyyah, Babil ve Sina Yarımadası'na yapacağı seyahat için izin almak arzusuyla Kıbrıs'a gittiğini ve orada samimi duygular ile karşılandığını aktarmaktadır. Akabinde, Kıbrıs kralının kendisinin geliş sebebinden haberdar olduğunu ve bu sebeple Memluk ülkesine elçi göndereceğini ve de bu görevi kendisinin yerine getirmesini istediğini bildirmektedir. Bunun üzerine Tafur, elçi sıfatıyla Memluk Devleti'ne doğru yola çıkmıştır.

Tafur'un Kıbrıs Elçisi Olarak Memluk Ülkesine Seyahati (101-128) adlı alt başlıkta, elçilik görevinin yanı sıra, seyyah kimliği ile ülkeyi dolaştığı sırada kendisinin (bazen) şaşkınlıkla karşılaştığı olayları ve başından geçenleri anlatmaktadır. Tafur, Kıbrıs kralının taleplerini iletme için Sultanın huzuruna çıkmıştır. Seyyah, sarayda tercüman mektuplarının nasıl okunduğuna dair kısa bir bilgi de verir. "Türk dilinde sesli okunur, çünkü hiç kimse ne sultanın önünde ne de sarayda başka dil konuşur" cümlesi ile de saray dili hakkında bilgi vermektedir. *Mısır'dan Sina Yarımadası'na, İtalyan Seyyah Niccolo De Conti İle Karşılaşması* (112-117) adlı alt başlıkta Tafur, elçilik görevini tamamlamasına takiben Sina Yarımadası'na doğru yolculuğunu aktarmaktadır. Burada manastırda kaldığı üç gün içinde Hindistan'a gitme yolları aradığını ve Hindistan'dan iki ve üç gün içinde bir kervan geleceğini haber aldığını anlatmaktadır. Bu kervanda Niccolo de Conti adında bir Venediklinin yolculuk yaptığını öğrendiğini bu kişinin kendisine Hindistan'a yaptığı seyahatin sonuçlarını anlatması üzerine onun tavsiyesine uyarak bu seyahatten vazgeçtiğini söylemektedir. *Sina Dağı'ndan Dönüş, Niccolo De Conti'nin Anlattıkları* (117-124) adlı alt başlıkta Tafur, kendisinin Babil yolculuğunu, Niccolo De Conti'nin anılarını ve ondan duyduklarını aktarmaktadır.

Babil (Kahire) (124-128) adlı alt başlıkta, Babil'de gerçekleşen bir infaza

şahit olduğunu ve bunun nedenini sorduğunda baş tercümanın kendisine nüfuslarının kalabalık olduğunu ve de “*hem suçluyu hem de suçu izleyeni cezalandırmazsak bizim için yaşamak mümkün olmazdı*” cevabını verdiğini aktarır. Seyahatnamesinde detaylı anlattığı bu olay Memluk Devleti adalet yapısı hakkında ipuçları vermektedir. *İskenderiye, Kıbrıs ve Rodos* (128-134) adlı alt başlıkta Memluk ülkesinden ayrılan seyyah, fırtınalara ve saldırılara maruz kalarak zor bir yolculuk geçirdiğini belirtmektedir. Diğer adalardan farklı olarak Rodos Adası’nda, ölen üstat şövalyenin gömülme şekline ve yeni seçilecek olan şövalyenin seçimine ve kutlamalarına şahit olur. *Sakız Adası, Troya, Çanakkale Boğazı* (Dardinelo), *Pera* (134-140) adlı alt başlıkta başından geçen zorlu yolculukları, kimi zaman Türkler ve kimi zamanda Venedikliler tarafından uğradıkları saldırıları, ayrıca Ceneviz ve Venedik savaşları sonucu harap olan yerleri anlatmaktadır.

Konstantinopolis (141-148) adlı alt başlıkta, zorlu yolculuk sonunda Konstantinopolis’e ulaşan Tafur burada imparator tarafından samimi bir şekilde karşılandığını, oraya imparatorluk soyuna dayandığı söylenen soyuyla ilgili gerçeği ortaya çıkarmak için gittiğini ve imparatorun bu hususun araştırılmasını emrettiğini söylemektedir. *Edirne* (Andrenopoli) (149-153) adlı alt başlıkta Cenevizlilerin aracılığıyla Sultan II. Murat ile görüşmüş olduğunu belirtmekte ve sultanın görünüşünü, ordusunu, Osmanlı halkının yaşayışını ve de giyim kuşamını detaylı bir şekilde tasvir etmektedir. Kendisi, Sultan Murat’ın av merasimine -yine- Cenevizliler aracılığıyla katılmıştır. Bu minvalde, Osmanlı-Ceneviz ilişkilerinin düzeyini göstermesi bakımından da Pero Tafur Seyahatnamesi önemli ipuçları vermektedir. *Trabzon* (153-154) adlı alt başlıkta, Konstantinopolis’te hazırlığa başlayarak Kefe’ye doğru yola çıktığını, Sinop ve Trabzon’da durakladığını, bu süreçte de Trabzon İmparatoru ile görüştüğünü aktarmaktadır. *Kefe ve Eski Kırım* (154-161) adlı alt başlıktaysa, kozmopolit bir yapıya sahip ve köle ticaret merkezi olan Kefe’nin, Tatar himayesinde fakat Ceneviz tekelinde olduğundan bahsetmektedir. Köle ticaretinin boyutları, seçilme şekilleri, teminatları ve diğer ticaret malları hakkında da geniş bilgiler vermektedir. *Konstantinopolis* (161-172) adlı alt başlıkta, Kefe yolculuğunun ardından Konstantinopolis’e gelen Tafur, Doğu Roma Devleti’nin kutsal mekânlarını gezmiş bir kişi olarak, harap ve kötü bir halde olan halk ve şehir hakkında gözlemlerini aktararak, devletin bu durumda olmasının nedenine dair sebepler sunmuştur. *Bursa Seyahati ve Split* (Spalato) *Şehrine Dönüş* (172-178) alt başlığında, Bursa’nın Türkiye’deki diğer

şehirlerden daha büyük, daha iyi durumda olduğunu ve önemli bir ticaret şehri olduğuna değinmektedir. Tafur, Konstantinopolis dönüşünden sonra kıyı şeridi boyunca, adalara uğrayarak Venedik yolunu tutmuştur. *Parenzo ve Venedik'e Dönüş* (178-179) adlı son başlık ise, seyyahın Kutsal Topraklara gitmek üzere çıktığı seyahatini aynı günde tamamlayarak Doğu Akdeniz seyahatini sonlandırdığı vurgulanmaktadır.

Eser, Doğu Akdeniz ve Karadeniz'de dönemin sosyal, ekonomik ve kültürel bazı hususlarına ışık tutması açısından önem taşımaktadır. Akabinde, Akdeniz ticaretinin canlılığı ve devletlerarası ilişkiler hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca, Memluk ve Doğu Roma Devleti'ne de geniş yer verilmiştir. Bu husus da dönemi çalışacaklar için akademik değer taşımaktadır.